

Päijät-Hämeen kuntien
SEUTUKIRJA

KOULUKULJETUKSIA KOSKEVAT PERIAATTEET

Tässä oppaassa esitellään ne periaatteet, joiden pohjalta koulukuljetukset Päijät-Hämeen kunnissa järjestetään.

Koulukuljetukset toteutetaan perusopetuslain 32 §:n antamien ohjeistusten mukaisesti.

SISÄLLYSLUETTELO:	sivu
1. Yleiset periaatteet	2
2. Lainsäädäntö	3
3. Palvelutason määrittely	3
3.1 Yleiset perusteet	3
3.2 Odotusajat	4
3.3 Kuinka haetaan koulukuljetusta, korvausta kuljetuksista tai muutosta kuljetuksiin	4
3.4 Kuljetettavien luettelo	4
3.5 Järjestyksenpito	4
3.6 Päätöksenteko	5
4. Liikenneturvallisuus	5
5. Koulukuljetusten pelisäännöt	6
5.1 Huoltajan muistilista	6
5.2 Koulukyytiläisen muistilista	7
5.3 Koulukuljettajan muistilista	8
6. Yhteystiedot	9

1. Yleiset periaatteet

Päijät-Hämeen kuntien koulukuljetuksista vastaavat lautakunnat/valtuustot ovat hyväksyneet koulukuljetuksia koskevat yleiset periaatteet ja ehdot, joiden täyttyessä kunta järjestää oppilaalle koulukuljetuksen. *Hollolan sivistyslautakunta käsitteli asian 29.8.2006 § 44 jäljempänä tekstiyhteyksissä näkyvin muutoksin seudullisiin ohjeisiin – yhteystiedot on täydennetty lukuvuoden 2007-2008 alussa. Esiopetuksessa ja muissa päivähoiton lapsille järjestämissä säännöllisissä kuljetuksissa noudatetaan soveltuvin osin samaa seudullista ja kunnallista ohjeistoa.*

Esiopetuksen ja perusopetuksen oppilaiden varsinaisella koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan päivittäistä kodin/asunnon ja koulun välistä matkaa, jonka oppilas kulkee kouluun mennessään ja sieltä palatessaan. Koulukuljetukset järjestetään tai korvataan vain kodin ja koulun väliselle matkalle. Kunta järjestää koulukuljetuksen vain väestörekisteriin merkittyyn kodin osoitteeseen. Kunnan velvollisuutena ei ole järjestää koulukuljetusta koko matkalle, vaan kuljetus voidaan järjestää vain osalle matkasta. Matka, jonka oppilaan tulee varautua kulkemaan omin neuvoin, on pisimmillään omavastuumatkoina määritelty kilometriraja.

Pääperiaatteena koulukuljetusten järjestämisessä on turvallisuus, tasapuolisuus, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus. Kyydit pyritään järjestämään lyhyintä reittiä pitkin ja edullisinta kulkuneuvoa käyttäen. Oppilas voi joutua käyttämään koulumatkallaan useita eri kuljetusmuotoja. Pääsääntöisesti koulukuljetuksissa käytetään tällöin aikatauluiltaan sopivaa linjaliikennettä. Tilausliikennettä ja taksia käytetään tai huoltajille maksetaan saattoavustusta, jos:

- linjaliikenne puuttuu tai sen reitit ja aikataulut ovat koulukuljetukseen soveltumattomat
- oppilas ei pysty terveydellisistä syistä käyttämään linjaliikennettä.

Kunta ei vastaa erillisistä kuljetuksista huonoissa keliolosuhteissa eikä joukkoliikenteeseen mahdollisesti kohdistuvan työtaistelutoimenpiteiden aikana. Näissä tapauksissa huoltajan vastuulla on päätös kouluun lähettämisestä. Ongelmatilanteessa kuljettaja ottaa yhteyttä kunnassa kuljetuksista vastaavaan henkilöön tai virastoon. Kuljetuksista vastaava henkilö/virasto pyrkii tiedottamaan vanhempia.

Koulukuljetusten sujuminen kuljetusreitillä edellyttää oppilaiden olemista riittävän ajoissa (vähintään 5 min. ennen) sovitussa noutopaikassa. Autoa tulee odottaa 20 minuuttia yli sovitun aikataulun, jonka jälkeen lapsi voi palata kotiin ja ottaa yhteyttä joko vanhempiin, kouluun tai kuljetuksista vastaavaan virastoon. Jos lapsi myöhästyy kuljetuksesta, erillistä kuljetusta ei järjestetä. Tällöin kuljetus kouluun on vanhempien vastuulla. Vanhempien kuuluu ilmoittaa kuljetuksista vastaavaan virastoon ja/tai kuljettajalle mikäli lapsi ei tarvitse jokinäkin päivänä kuljetusta.

VANHEMPIEN PITÄÄ ILMOITTA AINA LAPSEN OPETTAJALLE, JOS LAPSI HAETAAN KOULUSTA!

2. Lainsäädäntö

Perusopetuslaki (628/1998 sekä laki em. lain muuttamisesta)

32 §

”Jos perusopetusta, esiopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pidempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai lasten päivähoidosta annettussa laissa tarkoitetusta päivähoidosta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päivähoitoon. Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista varten myönnettävä riittävä avustus. Edellä 1 momentin mukaisesti järjestettävä oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas lukuvuoden alkaessa on täyttänyt 13 vuotta tai jos oppilas saa POL 17 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisopetusta, saa koulumatka kestää enintään 3 tuntia. Jos oppilas otetaan muuhun kuin POL 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun tai opetuksen järjestämispaiikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.”

3. Palvelutason määrittely

3.1 Yleiset perusteet

Päijät-Hämeen kunnissa järjestetään esi- ja perusopetuksessa oleville oppilaille koulukuljetus esikouluun ja kouluun seuraavasti:

- Esiopetus ja luokat 1 - 9, jos koulumatka on pidempi kuin viisi (5) kilometriä

Hollolan sivistyslautakunta 29.8.2006 § 44: *Koulumatka-oikeuden kilometrirajoja harkitaan vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä. Tällä hetkellä Hollolassa järjestetään kyydit kunnan päätöksellä esiopetuksessa ja peruskoulun 1 – 2 luokan oppilaille mikäli koulumatka yhteen suutaan ylittää kolme kilometriä ja 3. luokasta alkaen mikäli koulumatka ylittää viisi kilometriä.*

- Jos 0-9. luokan oppilas anoo muuhun kouluun kuin lähikouluun, kunta ei järjestä kuljetusta eikä vastaa kuljetuskustannuksista.
- Jos oppilas muuttaa kesken lukukauden toiselle koulunkäyntialueelle tai yli kuntarajan ja jatkaa luvan saatuaan entisessä koulussa, huoltaja vastaa kuljetuskustannuksista, ellei kyseessä ole päättöluokka (6.lk ja 9.lk) ja kuljetus tältä osin kunnalle kohtuudella järjestettävissä.
- Jos 1.-6. luokan oppilas osallistuu iltapäiväkerhotoimintaan, kunta ei ole velvollinen järjestämään kuljetusta eikä vastaamaan kuljetuskustannuksista.

- Oppilaan edellytetään kävelevän kuljetusreitillä varteen. Omavastuurajat kävellen taksi- ja linja-autoreitillä varteen 0-2. luokille on kolme (3) kilometriä ja luokille 3.-9. viisi (5) kilometriä. Matkan pituus tarkoittaa yhdensuuntaista koulumatkaa, joka mitataan kotiportilta koulun portille lyhyintä jalan-kulkukelpoista reittiä myöten. Kunnan velvollisuutena ei ole kyydin järjestäminen koko matkalle.

Hollolan sivistyslautakunta 29.8.2006 § 44: *Oppilaita voidaan kävelyttää edelleen kyytireitillä varteen ala-asteella 3 – 4 kilometriä ja yläasteella 4 – 5 kilometriä tapauksesta riippuen (mm. lapsen ikä, tieolosuhteet, yms. tekijät)*

- Myös teiden turvallisuus huomioidaan kuljetusten järjestelyissä, samoin tarvittaessa eri vuodenaikojen tieolosuhteet
- Koulumatkan vaarallisuudesta tai vaikeudesta kunta pyytää lausunnot poliisiviranomaiselta ja matkan rasittavuudesta tarvitaan lääkärin lausunto. Poikkeukset kuljetusoikeuksiin myöntää koulukuljetuksista vastaava lautakunta tai se viranhaltija, jolle asia on delegoitu.

3.2 Odotusajat

Oppilas voi joutua käyttämään koulumatkallaan useita eri kuljetusmuotoja. Aikataulusta johtuen oppilas voi joutua odottamaan kuljetusta aamulla ja/tai illalla (mm. jatkokyytimahdollisuus). Auto/linja-auto ei ole myöhässä, jos se saapuu pysäkillä 20 minuutin kuluessa sovitusta ajasta.

Lain mukaan oppilaan koulumatka odotusaikoinen voi kestää enintään 2,5 tuntia päivässä. Lukuvuoden alussa 13 vuotta täyttäneen tai perusopetuslain 17 § 2 momentin tarkoittamassa erityisopetuksessa olevan oppilaan koulumatka odotusaikoinen voi kestää kuitenkin enintään kolme (3) tuntia päivässä.

Odotusajat pyritään pitämään kohtuullisina. Ohjattua odotusajan valvontaa järjestetään koulun toimesta. Ohjaajana voi toimia myös koulunkäyntiavustaja.

3.3 Kuinka haetaan koulukuljetusta, korvausta kuljetuksista tai muutosta kuljetuksiin

Terveydellisiin syihin perustuvaa koulumatkan järjestämistä tai koulumatkan kulujen korvausta haetaan oman koulun kautta koulukuljetuksista vastaavasta virastosta. Hakemuksen perusteluna tulee olla lääkärin lausunto, josta ilmenee ajanjakso koulukyydin tarpeellisuudesta sekä esitys kuljetusmuodosta (esim. tarvitsee taksikuljetuksen). Päätöksen tekee koulukuljetuksista vastaava viranhaltija/lautakunta. Määräaikainen koulukyyti myönnetään vasta huoltajan esitettyä asiantuntijalausannon koululla tai virastolla koulukuljetuksista vastaavalle henkilölle.

Koulumatkan järjestämistä tai koulumatkakulujen korvaamista haetaan jokaiselle lukuvuodelle erikseen, mikäli koulumatka on alle kunnassa päätettyjen koulumatkarajojen (esim. 5 km). Päätös tehdään lukuvuodeksi kerrallaan. Myös asiantuntijalausunnat on toimitettava joka lukuvuosi hakemuksen mukana uudelleen, elleivät ne ole luonteeltaan pysyväislaatuisia. Tällaisissa tapauksissa asia sovitaan erikseen. Erikoistapauksissa, kuten terveydellisten syiden perusteella tapahtuvissa kuljetuksissa, voidaan kuljetus järjestää tai korvata lyhyemmäksi ajaksi.

Liikenteen vaarallisuuteen perustuvat päätökset tekee koulukuljetuksista vastaava viranhaltija/ lautakunta.

3.4 Kuljetettävien luettelo

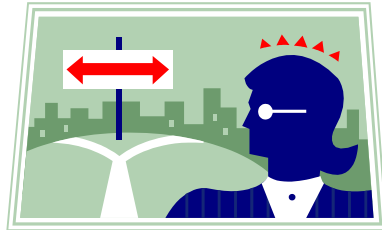
Tilaaajan (kunta) tulee antaa luettelo kuljetuksen suorittajalle. Luettelo tulee olla autossa kuljetusten aikana ja koulukuljetuksista vastaava virasto päivittää sen tarpeen vaatiessa. Tilaaaja maksaa vain luetteloon merkittyjen koululaisten kuljetuksesta. Muiden kuljettaminen on kielletty, ellei sitä tilaaajan kanssa ole erikseen sovittu.

3.5 Järjestyksenpito

Laki järjestyksenpitämisestä joukkoliikenteessä oikeuttaa kuljettajan poistamaan häiriötä aiheuttavan matkustajan, joka kuljettajan kiellosta huolimatta jatkaa häiriön aiheuttamista (huom. turvavyön käyttö). Matkustajaa ei kuitenkaan saa poistaa, jos siitä aiheutuisi vaaraa hänen terveydelleen.

3.6 Päätöksenteko

1. Koulukuljetuksista vastaava virasto laatii vuosittaisen kuljetussuunnitelman annettuja ohjeita noudattaen.
2. Epäselvissä oppilaskuljetuksissa koskevilla kysymyksillä huoltajat ottavat yhteyttä koulukuljetuksista vastaavaan virastoon.
3. Mikäli perhe on tyytymätön koulukuljetuksia järjestävän viraston järjestämään kuljetukseen, he ottavat yhteyttä kuljetuksista vastaavaan viranhaltijaan ja anovat muutosta suunnitelmaan.
4. Jos huoltajat eivät tyydy koulukuljetuksista vastaavan viranhaltijan päätökseen asiassa, he voivat tehdä oikaisuvaatimuksen kuljetuksista vastaavalle lautakunnalle.
5. Kuljetuksista vastaavan viranhaltijan/lautakunnan päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeudelle.

4. Liikenneturvallisuus

Huoltajat ovat ensisijaisesti velvollisia opastamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Koulukuljetuksessa mukana olevien lasten huoltajat vastaavat siitä, että lapsi pääsee turvallisesti kotoa autoon ja autosta kotiin.

Oppilas on koulun vastuulla autosta noususta kouluun ja koulun päättymisestä autoon nousuun.

Liikennöitsijöiden vastuu kattaa oppilaiden autoon noususta kotipysäkillä ja kotipysäkiltä koulun pysäkillä jättämiseen.

Koulukuljetuksista vastaava virasto tiedottaa poikkeustapauksista edelleen kouluille, liikennöitsijöille tai kotiin. Kaikki tahot käyttävät tarvittaessa suoraa tiedottamista (vanhemmat, koulu, liikennöitsijät ja koulukuljetuksista vastaava virasto)

Liikenne- ja viestintäministeriö:

- Koulukuljetusauto on merkittävä edessä ja takana omalla kilvellä, jonka voi korvata taksissa valaisulla koulukyytikuvulla.
- Autossa on oltava mukana tilaajan antama kuljetusluettelo oppilaista. Oppilaiden on käytettävä turvavyötä.
- Taksin ja pikkubussin turvavöiden käyttövelvollisuudessa on olemassa eroja (Tieliikennelaki 88 §).
- Kuljettajan tulee käyttää turvavyötä koulukuljetuksissa.
- Koululaiskuljetuksissa ajoneuvokohtainen nopeusrajoitus on 80 km/h.
- Kuljetuksissa noudatetaan em. ministeriön päätöstä koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta ja turvallisuusjärjestelyistä.
- Turvavyölainsäädäntö muuttui 1.5.2006

5. Koulukuljetusten pelisäännöt

Oppilas julkisen liikenteen matkustajana

Oppilas voi vaikuttaa omaan turvallisuuteensa myös koulukyydin ja julkisen liikenteen käyttäjänä. Kuljettajalle on taattava työrauha, jotta hän voi keskittyä ajamiseen. Oppilaat eivät myöskään saa häiritä muita matkustajia. Kyydin odotteluun ja siitä poistumiseen liittyy monia riskejä.

5.1 Huoltajan muistilista

- Ilmoita koulukuljetuksista vastaavaan virastoon, kouluun tai autonkuljettajalle lapsen sairastumisesta tai muista poissaoloista, ettei auto aja turhia reittejä. Kunta perii tarvittaessa turhien ajojen kustannukset vanhemmilta.
- Ilmoita kuljetustarpeiden muutoksista hyvissä ajoin, viimeistään kaksi (2) viikkoa ennen, jotta muutokset saadaan ajoissa tehtyä.
- Huolehdi, että lapsi on ajoissa odotuspaikalla.
- Ilmoita autonkuljettajalle tai kuljetuksista vastaavaan virastoon kuljetuksiin liittyvistä terveydentilaa koskevista asioista (esim. allergiat, pahoinvointi).
- Ohjaa lastasi käyttäytymään pysäkillä ja autossa.
- Huolehdi, että olet ajoissa lähettämässä tai vastaanottamassa saatettavaa lasta.
- Liikenneoitsijä ja oppilaan huoltajat sekä oppilas sopivat keskenään yhteistyössä koulun kanssa autolle lapsen aiheuttamista vahingoista. Kunta ei ole korvausvelvollinen.

- Jos oppilaan huoltajalla ja liikennöitsijällä on erimielisyyttä pysäkestä, kuljetuksista vastaava viranhaltija ja kuljettaja päättävät yhdessä pysäkin paikan tieliikennelain pohjalta.
- Tarkista, että lapsen ulkoiluvaatteissa on heijastimet.
- Kunta maksaa lukuvuoden ensimmäisen bussikortin. Mikäli kortti häviää tai rikkoutuu, peritään uudesta kortista maksu.
- Kuljettajalta voi kysyä autoon jääneitä tavaroita.
- Talvitapahtumia varten saa autossa kuljettaa liukureita, suksia, pulkkia ja luistimia.

5.2 Koulukyytiläisen muistilista

- Odota kyytiä pysäkillä tai sovitussa paikassa, ei ajoradalla.
- Ole sovitussa noutopaikassa riittävän aikaisin (vähintään 5 min. ennen).
- Autoa tulee odottaa 20 minuuttia yli sovitun ajan.
- Ota rahat tai matkalippu esille jo autoon noustessa.
- Huolehdi saamastasi bussikortista.
- Tervehdi kuljettajaa.
- Älä ryntää autoon muita matkustajia töniä.
- Anna vanhuksille ja vammaisille aina istumapaikka.
- Jos autossa on turvavyö, kytke se.
- Auton liikkeessä pysytään omilla paikoilla. Vasta pois jäädessä siirrytään vähän ennen pysäkkiä oven eteen.
- Jos voit pahoin, ilmoita tai pyydä kaveriasi ilmoittamaan siitä kuljettajalle.
- Tarkista, ettet unohtanut mitään autoon.
- Autoon ei saa mennä eikä siitä saa poistua liikenteen puolelta.
- Odota, että auto on lähtenyt pysäkiltä ja näet joka suuntaan, ennen kuin lähdet ylittämään ajorataa.
- Hämärän ja pimeän aikaan käytä aina heijastinta.

5.3 Koulukuljettajan muistilista

- Aja odotusalueelle rauhallisesti.
- Ota lapset kyytiin ja jätä sovitussa paikassa.
- Tarkista, että lapset ovat kyydissä ja turvavöissä ennen kuin lähdet.
- Huolehdi, että autoon siirtyminen ja siitä poistuminen tapahtuu rauhallisesti ja kiireettä.
- Pidä huoli sovitusta asioista (ylimääräiset, ennalta sovitut kyyditykset, sovitut reitit, sovitut ajat kotiinkuljetuksissa).
- Ilmoita turhat ajot koulukuljetuksista vastaavaan virastoon.
- Pyri olemaan täsmällinen aikatauluissa ja huomioi kelivara.
- Muista liikennesäännöt ja liikennekäyttäytyminen.
- Muista, että olet oheiskasvattaja, käyttäytymisesi ja kielenkäyttösi on oltava ystävällistä ja asiallista.
- Muista, että vammaiset oppilaat tarvitsevat erityishuomiota.
- Jos kuljetuksissa esiintyy ongelmia, ota yhteyttä ensin koulun opettajiin tai koulukuljetuksista vastaavaan virastoon, tarpeen vaatiessa myös lapsen huoltajiin.
- Kuljetettaviin tai heidän perheisiin liittyviä asioita ei kerrota ulkopuolisille.
- Kuljettajan on käytettävä turvavyötä koulukuljetuksissa (1.5.2006 alkaen).

